

boganmeldelser, Kritik

Antropologien på arbejde

📅 juni 29, 2026

Antropologien på arbejde – En grundbog om antropologisk kunnen

Redigeret af Hanne Overgaard Mogensen og Steffen Jöhncke

Anmeldelse af Erik Exe Christoffersen

Antropologien på arbejde har som overordnet pointe, at antropologer ikke længere alene beskæftiger sig med fjerne og utilgængelige egne, sådan som det ofte var tilfældet i antropologiens tidlige historie. I dag arbejder antropologer i en lang række sociale og organisatoriske sammenhænge, hvor de undersøger menneskers adfærd, relationer og kulturelle praksisser.

Bogens første del rummer ni portrætter af antropologer, der arbejder på blandt andet Odense Universitetshospital, Dansk Flygtningehjælp, Økonomistyrelsen, Nordsjællands Politi og arkitektvirksomheden AART. Hertil kommer en række kapitler, der bygger på undervisningserfaringer og behandler emner som praksisviden, roller, konsulentarbejde, facilitering og læringsprocesser. Samlet undersøger bogen antropologi som professionel praksis og viser, hvordan antropologisk viden anvendes i forskellige arbejdsfelter.

Antropologien som videnskab hænger historisk sammen med et grundlæggende kulturrelativistisk projekt, der havde til formål at dokumentere kulturel diversitet og menneskelig mangfoldighed. Samtidig er fagets historie tæt knyttet til kolonialismen og dens forestillinger om fremskridt og civilisation. Det mest omfattende eksempel er de europæiske kolonimagters erobringer i 1700- og 1800-tallet, hvor store dele af verden blev underlagt europæisk kontrol.

Antropologien beskæftiger sig med menneskeskabte kulturer og deres forskellighed, men ofte ud fra en europæisk synsvinkel og i samspil med samtidens politiske og økonomiske interesser. I dansk sammenhæng hænger dette blandt andet sammen med koloniseringen af Grønland og De Dansk-Vestindiske Øer.

Den moderne deltagerorienterede kultur og projektorganiserede velfærdsstat skabte grundlaget for en ny antropologi, hvor brugere, borgere og institutioner undersøges gennem deltagelse, feltarbejde og praksisnær forskning.

Antropologi blev etableret som universitetsfag i Danmark i 1963. Fra begyndelsen rummede faget en kritisk refleksion over sammenhængen mellem koloniale diskurser, kategoriseringer af mennesker og økonomiske interesser. Nye sociale og kulturelle grupper blev genstand for feltstudier, og *Antropologien på arbejde* er selv

et eksempel på denne udvikling. Samtidig peger bogen på nye spændinger mellem akademiske ambitioner og erhvervslivets behov.

Bogen er opdelt i tre hoveddele. Den første behandler antropologisk kunnen og de muligheder, antropologer har for at arbejde professionelt. Den anden fokuserer på samarbejde og samarbejdspartneres blik på antropologien. Den tredje del diskuterer uddannelse, samfundsengagement og fagets fortsatte udvikling.

Introduktionen er skrevet af Hanne Overgaard Mogensen og Steffen Jöhncke og derefter følgende kapitler:

Del 1: Antropologisk kunnen

Der er seks kapitler: *Om akademisk kompetencer og antropologiske betonet kunnen, Praxis Positionering, Mennesker, Åbenhed* som alle er af Hanne Overgaard Mogensen.

Den antropologiske kunnens skyggesider er skrevet af Hanne Overgaard Mogensen og Mette Line Ringsted Nimb.

Del 2: Samarbejde og samarbejdspartneres blik på antropologien

Om antropologiske bidrag til et samarbejde mellem forskere og kommuner af Simon Westergaard Lex og Morten Koed Rasmussen.

Antropologiens innovative potentiale – perspektivskifte i arbejdet hos Novo Nordisk af Eva Tang Vangkilde og Kasper Tang Vangkilde.

Del 3: Forankringer og fornyelser i uddannelsen

Antropologi og samfundsengagement – at kunne og ville noget med fag og uddannelse af Nanna Jordt Jørgensen og Gritt B. Nielsen.

Antropologi ud af boksen – tværfaglighed som vilkår og udviklingsrum af Maja Hojer Bruun og Steffen Jöhncke.

Plads til dobbeltfaglighed – antropologi som professionel læringspraksis af Sally Anderson.

Overgangen til arbejdsmarkedet af Hanne Overgaard Mogensen og Steffen Jöhncke.

Derudover rummer bogen portrætter af følgende antropologer i forskellige arbejdsfunktioner: Lars Oberländer (Odense Universitetshospital), Signe Boldsen, programspecialist, (Dansk Flygtningehjælp), selvstændig konsulent Søren Hvalkof, Nadia Bech Koppel (Økonomistyrelsen), Maya Nyborg (Nordsjællands Politi), Karina

Dalgas (Boligsocial konsulent i AAB), sundhedsfaglig konsulent Marie Thorning, Johanne Mose Entwistle (AART) og Jakob Vest Arler (OKNygaard).

Bogen peger på en række feltstudier og rollefunktioner, der viser, hvordan antropologisk kunnen kan anvendes gennem analyser af adfærd, relationer, positioner og sociale praksisser. Den demonstrerer samtidig betydningen af at kunne identificere forskelle i menneskers behov, motiver og handlemåder.

I denne sammenhæng giver det mening at spørge, hvordan et antropologisk studie af en kunstinstitution – eksempelvis et teater – kunne udformes, og hvilken rolle antropologen kunne spille her. Dette undersøges ikke eksplicit i antologien, og generelt savner jeg eksempler på antropologi anvendt inden for museer, teatre og andre kulturinstitutioner.

Både teatre og filmbranchen kan betragtes som et oplagt antropologisk felt. Her vil antropologen kunne følge hverdagen gennem research, prøver, forestillinger og organisatoriske processer for at undersøge de adfærdsmønstre, normer og sociale relationer, der præger institutionen. En sådan tilgang rejser spørgsmål som: Hvordan tænker og handler skuespillere og instruktører? Findes der særlige faglige kulturer og samarbejdsformer? Hvordan opstår tillid mellem instruktør og skuespiller? Hvilken betydning har eksempelvis intimkoordinering, konkurrence, hierarkier eller scenisk praksis? Hvordan analyseres skuespillet som en form for social handling? Hvordan fremstilles skuespillernes refleksioner over tid, rum, handling og iscenesættelse?

Antropologien på arbejde bidrager samlet til en nuanceret forståelse af antropologiens praksis, roller og professionelle muligheder. Bogen viser, hvordan antropologen kan kombinere organisationsforståelse, analyser af sociale relationer og kulturelle perspektiver med konkrete udviklings- og forandringsprocesser. Samtidig peger den på observatørrollens iboende tvetydigheder og de dilemmaer, der opstår, når antropologisk viden omsættes til praksis. Netop derfor bliver det vigtigt løbende at diskutere, hvad der gør antropologens faglighed særlig, og hvordan den adskiller sig fra beslægtede professioner.

Erik Exe Christoffersen, lektor emeritus, Dramaturgi, Aarhus Universitet